

DANSK KULTURHISTORISK MUSEUMSFORENING.

Aarsmøde Torsdag 29, Maj 1930, Kl. 1.

Mødet afholdtes i Prinsens Palæ, hvor det kgl. nordiske Oldskriftselskab velvilligst havde tilladt Foreningen at benytte Mødesalen.

Ved Navneopraab konstateredes, at der var mødt en eller flere Repræsentanter for Museerne i *Helsingør, Kalundborg, Holbæk, Næstved, Vordingborg, Maribo, Odense, Middelfart, Svendborg, Aarhus, Horsens, Herning, Varde* og *Tønder* samt for *Nationalmuseet (3 Afdelinger), Kunstindustrimuseet, Københavns By-museum, Tøjhusmuseet* og *Post- og Telegrafmuseet, ialt 21 Museer.*

Formanden, Kredslæge *Møller, Kalundborg*, indledede. Til Dirigent valgtes Inspektør *Chr. M. K. Petersen, Odense.*

Dagsordenens Punkt 1, Foreningsmeddelelser. Formanden meddelte, at Bestyrelsen i Henhold til Foreningens Vedtagelse paa det ekstraordinære Møde i Novbr. havde indgivet et *Andragende til Undervisningsministeriet*, som efter den forudgaaende Forhandling med Nationalmuseets Direktør havde faaet følgende Ordlyd:

»Dansk kulturhistorisk Museumsforening tillader sig hermed at henvende sig til Undervisningsministeriet med Andragende om, at der paa det kommende Aars Finanslov maa blive optaget en fast aarlig Bevilling paa 6500 Kr. bestemt til Honorar og delvis Rejsegodtgørelse for en Museumskonsulent og til Studieophold i København for Provinsmuseumsledere.

Den i Fjor stiftede Dansk kulturhistorisk Museumsforening, der omfatter Museer af den paagældende Art baade i København og i Provinsen, har paa sit Medlemsmøde den 16. Novbr. 1929 særligt drøftet Spørgsmaalet om sagkyndig Bistand for Provinsmuseerne, der længe har været Genstand for Overvejelse indenfor snævrere Kredse. Det kan ikke være andet, end at alle Museumsinteresserede, der arbejder ude i Provinsen, ofte tiltrænger Hjælp paa en Række forskellige Omraader. Næsten overalt udføres Museumsarbejdet som Fritidssyssel, der dyrkes af ideelle Hensyn og uden Vederlag, og det er saare vanskeligt for Mænd, hvis meste Tid og Arbejdskraft er optaget af anden Virksomhed, at opfylde de Krav, de maa stille til sig selv. De Samlinger, der betros til deres Omsorg, spænder i Reglen over alle Tider, fra Stenalderen til Nutiden, og for blot at passe de daglige Forretninger fyldestgørende skal Museumsmanden ikke blot være for-

trolig med sin Egns og sin Bys Historie, men ogsaa have Kendskab til forhistorisk og historisk Arkæologi, Kunsthistorie, Stilarter, Folklore, Museumsteknik, Konserveringsteknik, Antikvitetspriser og Forfalskninger. Ogsaa de faa Museumslederes isolerede Stilling ude i Provinsen maa virke hæmmende. Det volder undertiden nu og vil i Fremtiden sikkert oftere volde Vanskelighed paa vedkommende Sted at finde en Museumsleder, der blot nogenlunde kan opfylde disse Krav. Foreningen underkender ikke den Hjælp og Vejledning, som paa en Række Punkter ydes af Nationalmuseet, særligt gennem Statens Tilsynshavende ved Provinsmuseerne, men disses Opgave er dog i første Række af anden Art, og den Tid, de har til deres Raadighed, er meget begrænset. Tiltrænger et Provinsmuseum videregaaende, langvarig Bistand til videnskabelig, kritisk Revision, til større Omordninger af Samlingerne, til Etiketering og trykte Vejledninger for Publikum, har Nationalmuseet ikke tilstrækkelig disponibel Arbejdskraft til at yde den Hjælp, som i stigende Grad tiltrænges, ikke mindst efterhaanden som Samlingerne vokser sig større og derved bliver vanskeligere at beherske. Baade for Museernes videnskabelige Værdi og for deres alment belærende, folkeoplysende Opgaver vil det utvivlsomt betyde et meget væsentligt Fremskridt, om de kunde paakalde faglig Bistand, og om Museumslederne selv kunde søge Erfaring og Belæring ved Studiekursus i København.

Hvad det første Punkt angaar, vilde dette efter Foreningens Opfattelse bedst kunde naas gennem to Museumskonsulenter, den ene med særlig Kendskab til forhistorisk Arkæologi, den anden til historisk Arkæologi og Folklore. Men da det for Tiden vistnok vil vise sig vanskeligt at faa begge Poster besatte, og da der ubetinget er mest Brug for Konsulentvirksomheden paa det sidstnævnte Omraade, skal Foreningen dog kun andrage om Oprettelsen af en enkelt Konsulentpost. I Sommerhalvaaret skulde Konsulenten staa til Raadighed for Provinsmuseerne, i Vinterhalvaaret kunde han yde Nationalmuseets danske Afdelinger praktisk og videnskabelig Assistance, da det næsten overalt er umuligt at arbejde i Provinsmuseerne om Vinteren, fordi deres Lokaler ikke er opvarmede. Ved en saadan Ordning vilde det sikkert blive muligt som Konsulent at anvende en yngre Mand af Faget, der gennem sin Virksomhed kunde vinde praktisk Erfaring og Belæring, og der kunde tillige derved tilvejebringes et yderligere Samarbejde mellem den videnskabelige Centralinstitution og Lokalmuseerne. Det vil ved denne Ordning ikke være nødvendigt at oprette et egentligt Embede, men Stillingen vilde

kunne være honorarlønnet med 4000 Kr. aarligt samt 1500 i Rejse- og Opholdsgodtgørelse. Naar denne sidste Sum sættes forholdsvis lavt, er det, fordi man forventer, at de Museer, som ønsker Konsulentens Bistand, af deres egne Midler vil betale hans Befordringsudlæg samt en passende Del af Rejsediæterne.

Angaaende det andet Punkt skal kun bemærkes, at de nævnte Studiekursus særligt skulde gælde Konserveringsarbejde, Registreringsarbejde og lignende praktisk Museumsvirksomhed og skulde medføre et dagligt Arbejde, væsentlig paa Nationalmuseet. Aarstilskudet hertil tænkes anslaaet til 1000 Kr., idet man ogsaa her forventer, at Bevillingen af Provinsmuseerne vil blive betragtet som en Hjælp til Selyhjælp. Man kan ikke med Rette forvente, at Museumsledere i Provinsen, der udfører deres Arbejde ganske vederlagsfrit, ofte endog med økonomiske Ofre og altid med et stort Offer af deres Fritid, selv skal kunne deltage i Udgifterne ved et saadant Studieophold. Der vil altid være et vist stadigt Arbejde, som de stedlige Museumsledere selv maa udføre, og af Hensyn til Museernes hele Fremtid er det af den allerstørste Betydning, at dette bliver gjort saa godt og saa rigtigt som muligt. Endelig skal det tilføjes, at de fleste Provinsmuseer arbejder med et saa ringe Budget, at de er ude af Stand til at løse disse Spørgsmaal ved egne Kræfter«.

Forhaabentlig vilde dette Andragende blive modtaget med Velvilje af Myndighederne. Nationalmuseets Direktør oplyste, at det havde faaet Anbefaling fra hans Side overfor Undervisningsministeriet.

Endvidere havde Bestyrelsen udarbejdet og omsendt til alle de Museer, som havde været indbudt til det stiftende Møde, Skemaer vedr. deres økonomiske Forhold, der nu vilde tjene som Grundlag for Forhandlingerne paa Dagsordenens Punkt 2.

Med enkelte, idag indmeldte, omfattede Foreningen nu 40 Museer, deraf 12 i København og 28 i Provinsen.

Punkt 2. Sekretæren gav en ret detailleret Oversigt over de Oplysninger om *Provinsmuseernes økonomiske Forhold* i Aaret 1928, som Svarene paa Spørgeskemaerne havde givet. I Overensstemmelse med Skemaernes Følgeskrivelse betragtedes Enkelthederne som fortrolige Meddelelser, og der skal derfor kun refereres visse Hovedtræk.

Ialt var indkommet 33 Besvarelser, praktisk set alle fra Provinsmuseer, for hvis Forhold Spørgeskemaets Rubriker jo ogsaa var beregnede, medens de ikke passede for de københavnske Centralmuseer. Stoffet var meget uensartet, og det vilde være umuligt at behandle det tilbunds i et enkelt Møde. Økonomisk

set kan Museerne udenfor København deles i tre Grupper, de ikke statsunderstøttede Smaamuseer, de statsunderstøttede Museer og endelig enkelte Museer, der af en eller anden Grund har haft stærkere Vækst, ved deres Beliggenhed i større Byer og ved at have Bolig paa et Slot. Saa godt som alle Provinsmuseerne er selvejende Institutioner; kun Stiftmuseet i Odense er helt bleven en kommunal Institution. Af de ikke statsunderstøttede tilhører enkelte Foreninger. Flertallet af Museerne ejer selv deres Bygninger, enkelte bor i Stat eller Kommune tilhørende Bygninger. En nøjagtig Statistik over Aarsindtægterne vanskeliggøres noget derved, at enkelte Museer har medregnet deres Kunstsamlinger. 10 statsunderstøttede Provinsmuseer har hvert haft Indtægter over 4000 Kr., Resten mellem 2000 og 1000. Det sidste Gennemsnitsbeløb gælder ogsaa de ikke understøttede, hvoraf to dog næsten ikke har haft Indtægter. Indtægtskilderne er Stattilskud (1928: 17 410 Kr.), Amttilskud, som bortset fra Sønderjylland, kun er smaa, Tilskud fra Købstadkommuner, hvis Størrelse viser stærke lokale Variationer, Tilskud fra Landkommuner (især paa mindre Øer), fra Banker og Sparekasser og fra Museumsforeninger; de sidstnævnte kan arbejdes op, men har ikke lang Levetid. Hertil kan komme Entré, Renter og Husleje. Paa Udgiftssiden er der Bygningsomkostninger, Afdrag, Reparationer, Husleje, Skatter, Assurance, Lønninger til Kustoden, der er stærkt varierende, og Rengøring. Af Museumsledere modtager kun tre virkelige Lønninger, nogle flere Honorarer, ligesom Udgifterne til Varme er paaafaldende smaa; endnu savner de fleste Provinsmuseer Centralvarme. Udgiftsposter er fremdeles Samlingernes Assurancepræmier, Indkøb, Konservering og Inventar. I det hele og store sætter Museerne Tæring efter Næring, men Undtagelse kan dog forekomme, særligt naar Museerne viser stort og friskt Initiativ. Helt udenfor Reglerne staar Maribomuseets nye Frilandsafdeling, som økonomisk set er baseret paa to rentefri Laan med femaarig Afdragstid. Alt i alt viser denne Oversigt, at Statstilskudet i høj Grad er en Hjælp til Selvhjælp.

I den følgende Diskussion deltog *Petersen* (Odense), *Tidemand-Dal* (Næstved), *Mackeprang* (Nationalmuseet), *Petersen* (Helsingør), *Olsen* (Svendborg), *Hansen* (Herning), *Toft* (Tønder), *Holck* (Maribo), *Jepsen* (Varde), *Thomsen* (Holbæk), *Haugsted* (Aarhus) og *Formanden*. Skemaernes Oplysninger kaster Strejflys over en stor Række Problemer ikke blot af økonomisk Art, og Forhandlingerne maatte derfor selvfølgelig blive meget spredte. De strejfede Spørgsmaal som de kommunale Tilskud fra Købstæder og i anden Række fra Landkommuner, om den indbyrdes

Sammenhæng mellem Kommunitilskud og Skoleklassebesøg, om Entréindtægter, Assurancevurderinger og Præmier, Gratisadgang og betalende Adgang. Paa Forhaand havde Sekretæren fremhævet, at det havde været umuligt med den korte Tidsfrist at bearbejde alle Skemaernes Oplysninger, særligt ikke at udarbejde en Statistik over Adgangstider, Entréafgifter og Kustodearbejdstider, der burde optages til Behandling paa et kommende Møde. Endvidere havde man paa enkelte Punkter forsømt at spørge eller formuleret Spørgsmaalene urigtigt, hvilket særlig gjaldt Museernes Pengekapitaler og Assurance-Vurderinger. Diskussionen koncentreredes efterhaanden om to Punkter, Ønskeligheden af at udfylde disse Mangler og benytte de indvundne Erfaringer ved Udsendelsen af et nyt Spørgeskema, og Spørgsmaalet om, i hvilken Udstrækning en Oversigt burde og kunde offentliggøres. Der faldt flere Udtalelser om, at man ikke burde nøjes med et enkelt Aar, men skulde tilstræbe en Gennemsnitsoversigt over f. Ex. 3 Aar, men fra anden Side fremhævedes Vanskelighederne ved at spørge for meget. Efter Dirigentens Forslag enedes man om at opfordre Bestyrelsen til »snarest belejligt at udsende et nyt Spørgeskema, der tog Hensyn til de indvundne Erfaringer«. Med Hensyn til Oplysningernes Offentliggørelse faldt Udtalelser baade for og imod, men man vedtog endelig, at Sekretærens Meddelelser ikke burde trykkes, men i forkortet Udgave maskinskrives og omsendes som fortrolig Meddelelse til de Museer, der nu er Medlemmer af Foreningen.

I naturlig Tilknytning til den indholdsrige Forhandling gik man strax over til *Dagsordenens Punkt 4*: Eventuelt. Allerede forud havde *Thomsen* (Holbæk) fremhævet Ønskeligheden af en Museumsstat. med Fortegnelse over Museernes Formænd og deres praktiske Ledere, og *Mackeprang* (Nationalmuseet) havde tilbudt at skaffe Foreningen Exemplarer af Skandinavisk Museumsforbunds i sin Tid udarbejdede Oversigter over danske Museer.

Særlig Interesse havde Spørgsmaalet om et nøjere Samarbejde mellem Museer og Skoler vakt. Det fremførtes med megen Kraft af *Lauritz Petersen* (Helsingør), en Række af Talerne oplyste om, hvad der allerede var gjort i denne Retning, og med en lille Ændring af Slutningsordene vedtoges følgende, af Overlærer Petersen foreslaaet Resolution:

»Det vedtages at arbejde for, at Museerne i højere Grad end hidtil kommer til at gøre Nytte som Undervisningsmiddel, dels ved, at der af Museerne gives speciel Vejledning for Lærere, dels ved Klassebesøg under Læreres Vejledning«.

Endelig behandlede *Dagsordenens Punkt 3*, *Forholdet mellem Købstadsmuseer og Landsbymuseer*.

Formanden oplyste, at et enkelt, i de seneste Aar stiftet Landsbymuseum havde ønsket Optagelse i Foreningen. Efter Lovene var der ingen Tvivl om, at det skulde optages, men i Bestyrelsen havde der været visse Betænkeligheder m. H. t. Konsekvenserne. Hidtil havde Foreningen foruden de københavnske Museer henvendt sig til Købstadsmuseer og hvad man kunde kalde Ømuseer, men der voksede op en Række Landsbymuseer, som kunde gøre deres store Nytte, men ogsaa frembød Farer for Museumsarbejdets Stabilitet og Sagernes Bevaring i det lange Løb. Bestyrelsen vilde ikke stille noget Forslag, men kun søge Spørgsmaalet belyst ved en forberedende Forhandling.

I Diskussionen deltog *Holck* (Maribo), *Norn* (Horsens), *Petersen* (Odense), *Uldall* (Folkemuseet), *Slomann* (Kunstindustrimuseet), *Mackeprang* (Nationalmuseet), *Hansen* (Herning), *Hjorth-Nielsen* (Postmuseet), *Sekretæren* og *Formanden*. Stemningen var i overvejende Grad for, at man skulde stille sig velvilligt over for de nye Museer og hellere vejlede dem end jage dem bort. *Petersen* (Odense) mindede om, at Stiftsmuseerne engang havde dannet en Forening for at hævde deres Privilegier, *Uldall* fremhævede, at man burde tilstræbe at formulere visse Betingelser for de mindste Museers Optagelse i Foreningen, ikke mindst af Hensyn til Museumsgenstandenes Bevaring; *Sekretæren* og andre tilraadede at fremskaffe en Oversigt over de mange, ganske utilstrækkeligt kendte nye Museer, idet man iøvrigt mente, at Foreningens Kontingent vilde regulere Tilgangen. Bestyrelsen be myndigedes til at iværksætte en nøjere Undersøgelse og eventuelt stille Forslag paa næste Aarsmøde.

Dagsordenens Punkt 5. Den foreslaaede Tilføjelse til Lovenes § 5 vedtoges: »Foreningens Regnskabsaar er Kalenderaaret. Det af Kassereren for hvert Aar inden næstkommende Aars 1. Marts aflagte Regnskab revideres af en paa hvert andet Aarsmøde valgt Revisor og forelægges med dennes Bemærkninger paa Foreningens følgende Aarsmøde til dennes Afgørelse«.

Den paa Novembermødet valgte *Revisor*, *Hjorth-Nielsen* (Postmuseet) genvalgtes.

Efter Mødets Afslutning samledes de af Deltagerne, der havde Lyst og Tid dertil, til et beskedent Fællesmaaltid, og 11 Museumsrepræsentanter afrejste om Aftenen til Bornholm for at deltage i Dansk historisk Fællesforenings Aarsmøde.